

סידור חופה וקידושין במהלך ספירת העומר

מדי שנה בשנה עולה מחדש השאלה מהי מדיניות הרבנים המסורתיים בסוגיית סידור חופה וקידושין במהלך ספירת העומר. המנהג הרווח היום בארץ ישראל בקרב האשכנזים הוא שלא לקיים חתונות בין חג הפסח לשבועות, בשעה שהמנהג הרווח בקרב הספרדים ועדות המזרח הוא שלא לקיים חתונות עד ל"ד בעומר, ומאותו יום ואילך מותר.¹ ועד ההלכה של כנסת הרבנים העולמית פסק, כפי הבנתו את המסורת בתקופת הגאונים, שמותר לערוך חופות מל"ג בעומר ואילך. נוסף על כך הוא קבע שאפילו לפני ל"ג בעומר מותר לסדר קידושין כל עוד החגיגות צנועות ואינן כוללות ריקודים, שירה ומוזיקה.² כמו כן יש בוועד ההלכה של כנסת הרבנים העולמית סברה אחרת ולפיה אפשר להתחתן במלוא השמחה כבר אחרי יום השואה, שחל בכ"ז בניסן.³ אולם לא ידוע כמה רבנים אכן מיישמים גישה זאת בפועל. לאור זאת נשאלת השאלה מה צריכה להיות המדיניות של כנסת הרבנים בארץ. מחד גיסא אנו חלק מהתנועה המסורתית העולמית, ומאידך גיסא אנו חיים ופועלים בארץ ישראל.

ראשית כול ראוי להתייחס, ולו בקצרה, לסיבות שבעטיין יש להימנע מעריכת חופות במהלך ימי ספירת העומר ולנהוג בימים אלה מנהגי אבלות. סברות שונות הועלו באשר למקורם של המנהגים.⁴ התלמוד הבבלי מתאר כך את הרקע להיווצרותם:

שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמם, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום, ושנאה להם ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה. תנא: כולם מתו מפסח ועד עצרת. אמר רב חמא בר אבא, ואיתימא ר' חייא בר אבין: כולם מתו מיתה רעה. מאי היא? א"ר נחמן: אסכרה.⁵

יש חוקרים בני זמננו הקושרים בין מות תלמידי רבי עקיבא להשתתפותם במרד בר כוכבא. הם רואים את מגפת האסכרה בין פסח לשבועות כסמל ספרותי הנותן פרשנות חינוכית למות התלמידים.⁶ חוקרים אחרים דוחים את הקשר הזה מכול וכול.⁷ קשה אם

¹ לסקירה קצרה של המנהגים השונים והשיטות השונות של כל העדות עיין בספרו של אליעזר מלמד, *פניני הלכה - זמנים*, בהוצאת מכון הר ברכה, ישראל תשס"ה, פרק ג', עמ' 47-55. "כיוון שמדובר במנהג שנהגו ישראל בלא תקנה מפורשת של חכמים, ישנם הבדלי מנהגים בין העדות השונות". עמ' 48 שם.

עיין גם במאמרו של David Feldman, "A Dvar Torah Suggested by Lag Ba'Omer" (*Proceedings of the Committee on Jewish Law and Standards of the Conservative Movement 1927-1970, Volume Three: Responsa*, David Golinkin ed. 1997, pp. 1206-1207).

פלדמן מתייחס לאי-הבהירות בשיטות לספירת שלושים ושלושה ימים עד "פרוס העצרת" או ספירת שלושים ושלושה ימים של אבלות בכלל תוך כדי ספירת העומר.

² "Marriages During the Sefirah", PRA 1949, *Proceedings of the Committee on Jewish Law and Standards of the Conservative Movement 1927-1970, Volume Three: Responsa*, David Golinkin ed. 1997, p. 1196.

³ Isaac Klein, *A Guide to Jewish Religious Practice*, The Jewish Theological Seminary of America, NY, 1992, p.144.

⁴ עיין למשל ב- Lou H. Silberman, "The Sefirah Season: A Study in Folklore, *HUCA 22*, 1949, pp.221-23.

⁵ בבלי יבמות סב ע"ב

⁶ עיין למשל במאמרו של חיים ליבט, "על מותם של תלמידי רבי עקיבא", *טורא 1*, הקיבוץ המאוחד, תשמ"ט, עמ' 119-134.

⁷ Aaron Amit, "The Death of Rabbi Akiva's Disciples: A Literary History", *Journal of Jewish Studies*, 56/2, Autumn 2005, pp.265-284.

כן להוכיח חד משמעית מהו המקור למנהגי האבלות בספירת העומר, אולם הודות למעמדו המכריע של התלמוד הבבלי, אין זה מפתיע שמותם של תלמידי רבי עקיבא נתפס בתודעת המסורת הבת-תלמודית כסיבה האמיתית. כבר בתקופת הגאונים, נשאלה השאלה:

וששאלתם למה אין מקדשין ואין כונסין בין פסח לעצרת, אם מחמת איסור ואם לאו. הוי יודעין שלא משום אסור נגעו בה, אלא משום מנהג אבלות, שכך אמרו חז"ל שנים עשר אלפים זוגות תלמידים היו לו לר' עקיבא וכולן מתו בין פסח לעצרת על שלא נהגו כבוד זה בזה. ותאני עלה, שכולן מתו מיתה משונה באסכרה. ומאותה שעה ואילך נהגו הראשונים בימים אלו שלא לכנוס בהן, ומי שקפץ וכנס אין אנו קונסין לא עונש ולא מלקות, אבל אם בא לשאול לכתחילה, אין אנו מורים לו לכנוס. ולעניין קידושין מי שרצה לקדש בין פסח לעצרת מקדש, לפי שאין עיקר שמחה אלא בחופה.⁸

ממקור זה אנו למדים כי המנהג הקדום הורה להימנע מחתונות בין פסח לעצרת אלא במקרים מסוימים. ידועה מסורת אחרת ולפיה מתו תלמידי רבי עקיבא "מפסח ועד פרוס העצרת",⁹ או במילותיו הבהירות של המאירי: "ותלמידים אלו הזוכר כאן שכלם מתו מפסח ועד עצרת וקבלה ביד הגאונים שביום ל"ג בעומר פסקה המיתה ונוהגים מתוך כך שלא להתענות בו וכן נוהגים מתוך כך שלא לישא אישה מפסח עד אותו זמן".¹⁰

עד כאן ראינו שתי מסורות שנקבעו בשם הגאונים: על פי האחת אסור לשאת (לכנוס) אישה מפסח עד ל"ג בעומר, ועל פי השנייה, המחמירה יותר, אסור לשאת (לכנוס) אישה מפסח עד שבועות. מנהגים מחמירים נוספים ידועים לנו מן התקופה שלאחר מסעי הצלב באירופה. בספר "מנהג טוב" (נכתב במאה השלוש עשרה באיטליה, ובו אסופה של מנהגים מאשכנז) נכתב: "ומנהג טוב שלא להסתפר שלא לחנך כסות ושום דבר חדש ולהתענג במרחץ ולעשות ציפורניו מאחרי הפסח עד עצרת, לכבוד החסידים התמימים והישירים שמסרו עצמם על קדושת השם. אבל ביום ל"ג בעומר מותר בכל אילו, מפני הנס שהיה. ומל"ג ועד עצרת במקומו עומד לחומר".¹² יש להחמיר אם כן עד עצרת משום שבחודש אייר ובתחילת חודש סיוון של שנת תתנ"ו (1096) יצא לדרך מסע הצלב הראשון שבמהלכו נרצחו יהודים רבים, נחרבו כליל קהילות שלמות, ואנשים, נשים וטף הומתו במיתות משונות. בח' באייר אירעו הרציחות בקהילת שפירא, בכ"ג באייר בקהילת ורמייזא, בג' בסיוון במגנצא, ובו' בסיוון בקולוניא. הרי שהגזירות הקשות נמשכו מתחילת אייר עד שבועות.¹³

⁸ הלכות פסוקות מן הגאונים סי' צו (מהדורת ז"י מיללער, קראקא תרנ"ג עמ' 54) בין התשובות המיוחסות לרב נטרונאי גאון. אבל ירחמיאל ברודי מייחס תשובה זה לרב האי גאון, תשובות רב נטרונאי בר דילאי גאון, ירושלים, תשנ"ב, עמ' 48, מראה מקום 90.

⁹ עיין בספרו של דניאל שפרבר, מנהגי ישראל, מוסד הרב קוק, ירושלים, תשנ"ג, כרך א' עמ' קג.

¹⁰ בית הבחירה למאירי מסכת יבמות דף סב עמוד ב.

¹² ספר מנהג טוב ס' סא (מהדורת מ"צ וייס, הצופה לחכמת ישראל יג, תרפ"ט, עמ' 231).

¹³ זהו מקורו של מנהג נוסף באשכנז להתחתן עד ר"ח אייר. אין אנו מעוניינים להתיר חתונות בסוף חודש ניסן בגלל יום הזיכרון לשואה ולגבורה שיתואר להלן.

מובן שככל שהיו היהודים רחוקים מן המרכז באשכנז, כך הלך ופחת הסיכוי שיקבלו על עצמם את החומרות הנוספות במנהגי האבלות. לאור זאת, יהודי ספרד והמזרח אימצו את מנהג הגאונים המקל (פרט למחלוקת לגבי חתונות ביום ל"ג בעומר עצמו) והם עורכים חתונות מל"ד בעומר ועד שבועות, ולעומתם אימצו האשכנזים את מנהג הגאונים המחמיר ואינם עורכים חתונות עד שבועות.¹⁴

בניגוד לרוב הקהילות הדתיות ובתי הכנסת בארץ המאורגנים על פי מוצאם של המתפללים, אנו תנועה אידאולוגית השואפת לשרת את כל העדות בעם ישראל. למרות שאיננו מתנגדים לשימור ההבדלים בין העדות השונות, למשל בנוסח התפילה, ראוי שבעניין מועדי הנישואין יהיה לעמנו מנהג אחד על מנת שלא יימנעו בתקופה מסוימת "בית שמאי מלישא נשים מבית הלל ולא בית הלל מבית שמאי".¹⁵ בנדון דידן אנו מעדיפים את המנהג הקדום המקל בבחינת "תפסת מרובה לא תפסת". להרגשתנו, בקיום הנאמר "פוק חזי מאי עמא דבר", רוב עם ישראל אינו חש כל אווירה אחרת בימי הספירה. העדפת המנהג המקל עשויה לעודד את עם ישראל להימנע מחופות חודש אחד בשנה לזכר האירועים שבעטיים הונהגו מנהגי האבלות.

בספירת העומר חל גם יום הזיכרון לשואה ולגבורה, המצוין בכ"ז בניסן. כנסת ישראל קבעה, בשנות החמישים ובתחילת שנות השישים של המאה הקודמת, כי יום זה יצוין בצפירת דומייה של שתי דקות בכל רחבי הארץ, בהורדת דגלי הלאום לחצי תורן, בשידורים ובטקסים מיוחדים ובסגירת בתי השעשועים והמסעדות בליל יום השואה. אומנם הוצע בעבר לציין את יום השואה בתשעה באב או בעשרה בטבת ולא בכ"ז בניסן אך הכנסת לא קיבלה את ההצעות הללו.¹⁶ ויום הזיכרון לשואה ולגבורה בתאריך זה מעוגן בחוק כעובדה מוגמרת.

אם כן, מכיוון שבנוסף להיותנו מסדרי קידושין, אנו גם רבני קהילות ומחנכים, נראה שמבחינה תודעתית וחינוכית חשוב לנצל זמן זה עד ל"ג בעומר לצורכי הנצחה ולימוד במוסדותינו ובקהילותינו. לאחר חג הפסח¹⁷ ועד יום העצמאות, ראוי להתרכז בלימוד זכר השואה.¹⁸ ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ופעולות האיבה נתמקד כמובן בזכר

¹⁴ כמה פוסקים אשכנזים סוברים שאפשר להתחתן לכתחילה גם לאחר ר"ח סיוון או בשלושת ימי ההגבלה, ימי שמחה והכנה לחג מתן תורה.

¹⁵ משנה יבמות א:ד.

¹⁶ הרבנות התנגדה לקביעת יום הזיכרון בחודש ניסן מכיוון שהוא חודש של גאולה. הרבנות הכריזה על י' בטבת כיום לזכר חללי השואה וכיום הקדיש הכללי, שבו מי שאינו יודע את תאריך מותם של קרוביו בשואה יאמר קדיש.

¹⁷ בפסח עצמו אין כמובן לנהוג מנהגי אבלות, אך אין מתחתנים כיוון שאין מערבין שמחה בשמחה. יש מי שאינו מתגלח על מנת לקיים את הדין התלמודי להתגלח לפני המועד "כדי שלא יכנסו לרגל כשהן מנוולין" (ראו את המשנה הראשונה והדיון בגמרא בפרק "ואלו מגלחין" במסכת מועד קטן).

¹⁸ ראו דוד גולינקין, "כיצד נקיים את יום השואה", *עת לעשות*, 3, קיץ תשנ"א, עמ' 37-54. אנו תומכים בהצעתו לקיים את יום השואה כתענית ציבור. גולינקין דוגל בשיטה שהאיסורים הנהוגים בימי הספירה זכו ושוב לפרשנות מחודשת ואף מזכיר את הפרעות של חמלניצקי (גזירות ת"ח ות"ט 1648-1649) שאף הן התרחשו באביב. בסידור בית יעקב של הרב יעקב עמדן (1697-1776), עמ' 268, המחבר מדגיש את האבל הלאומי בתקופת ספירת העומר על הקדושים של אותם הימים. כמו הזיכרון הטרי של קורבנות גזירות תתנ"ו בימיהם וכמו הקורבנות של גזירות ת"ח ות"ט בימי עמדן, גולינקין שואף להכריז על תקופת ספירת העומר כתקופת אבל לזכר קדושי השואה. לדעתו אבלות חדשה חזקה יותר מאבלות ישנה. גרסה מעודכנת של תשובה זו קיימת באנגלית: "Why is it Customary to Mourn between Pesah and Shavuot?" בספרו

החללים וביום העצמאות נחגגו. לאחר יום העצמאות ועד ל"ג בעומר, כדאי ללמוד על תולדות מרד בר כוכבא וכישלונו, וראוי גם ללמוד על התרחשויות לפני גזירות תתנ"ו ואחריהן. אומנם הנסיבות של כל אסון ואסון שונות, אך כל דור ודור חווה טרגדיה משלו ועלינו לזכור זאת ולציין זאת, כמאמר הפתגם הידוע של נפוליאון בונפרטה: "לעם ללא עבר אין עתיד".²⁰

כאמור, דעתנו מתיישבת עם הפסיקה הרשמית של ועד ההלכה העולמי, ואנו מברכים על כך, אף על פי שקשה להתדיין עם פסיקתם שכן היא התקבלה בקיצור נמרץ ובלי פירוט המניעים לקבלתה. עם זאת, שיטתנו אינה עולה בקנה אחד עם השיטה המקילה ביותר המתירה עריכת חתונות מיד אחרי יום הזיכרון לשואה ולגבורה. כחלק מתנועה הדוגלת בהתפתחות היסטורית, אין זה ברור מדוע עלינו לדלג על ההיסטוריה של עם ישראל ולהמציא מנהג חדש לגמרי.

אולי אפשר למצוא גישה דומה לגישה המקילה ביותר אצל ד"ר דוד נחמן, ראש מכינת עין פרת בכפר אדומים. אף על פי שנחמן מדגיש את השתלבותו של נושא השואה במנהגי האבלות של ימי הספירה, הוא מציע להתגלח לכבוד יום העצמאות ולא לחזור למנהגי האבלות אחר כך: "המשכת מנהג אי הגילוח לאחר מכן היא [. . .] סוג של כפיות טובה, חוסר יכולת להודות בשינוי המהותי שחוללה הקמת המדינה בתולדות עמנו, חוסר הבנת המתרחש".²¹ אף על פי שאנו מזדהים אם גישתו של נחמן ליום השואה וליום העצמאות עצמם, אין אנו יכולים לתת יד להצעתו להימנע ממנהגי אבלות לאחר

של גולינקין *Responsa in a Moment, Volume II*, The Institute of Applied Halakha at the Schechter Institute of Jewish Studies, Jerusalem, עמ' 107-115.
²⁰ דוד פלדמן מוסיף פן רוחני:

"For us, then the *Sefirah* period has great meaning and validity. A time-space set aside for cumulative commemoration of national tragedy – at the hands of the Romans, the Crusaders, the Cossacks – it has high national and spiritual significance. The national significance, strong in historical consciousness of the way we have come, is obvious. But it is spiritual as well. For, a gesture of commemoration, an act of respect offered to others, is spiritual. Among the identifiable qualities of this vague and overworked word, 'spirituality', is that which is neither selfishly nor materialistically motivated. Commemorative mourning observances are spiritual because they give significance to all of life by respecting life, by a gesture of reverence for the memory of martyrs."

"A Dvar Torah Suggested by Lag Ba'Omer", עמ' 1210.

²¹ דוד נחמן, "איפה אני בכל הסיפור הזה", *מקור ראשון*, כ"ח בניסן תשע"ב, מוסף שבת עמ' 4. נחמן סובר שיש לכנות את הימים שבין כ"ז בניסן וה' באייר "עשרת ימי תשובה לאומית" בהקבלה ל"עשרת ימי תשובה" המסורתית בחודש תשרי. בתקופה זאת, בין יום הזיכרון לשואה ולגבורה ובין יום העצמאות, על כל אחד לשאול את עצמו עד כמה הוא חי את חייו ברמת מסירות הנפש הנדרשת ממי שזכה לחיות בדור זה, דור המדינה.

פנים לא מגולחות הפכו לביטוי המובהק למנהגי האבלות בספירת העומר. למרות שיש צדדים להקל ולומר שדין גילוח אינו כדין תספורת, ראוי ללומדי התורה ולעוסקים בקודש לשמר את המנהג שהתפתח ולא להתגלח. למרות זאת, אנו מזדהים עם גישתו של הרב רפאל אהרן בן שמעון (החכם באשי של קהיר מ-1891 עד 1921) שכותב בספרו *נהר מצרים* (דף ל"ג, ע' א, אות כ"ז): "רבים מאנשי מעשה מסתפרים בימי העומר בכל ערב שבת כמנהגם לכבוד שבת". ודאי שאין זה לכבודה של השבת להיכנס אליה מנוולים, ובכל מקרה מדובר במנהג בעלמא וראוי להתגלח או לסדר את הזקן לכבוד שבת. ראוי גם להבדיל בין המנהגים בספירת העומר לבין מנהגי אבלות של ממש, שהאבל אינו מתגלח כלל שלושים יום או עד שיגערו בו חבריו. עיין באליעזר מלמד עמ' 58-59 מראה מקום 9 שמזכיר עוד רבנים שהורו להסתפר או להתגלח לכבוד שבת, ובהם הרב דוד משרקי בעל שתלי זיתים, מהרי"ץ בשו"ת פעולת צדיק ח"ב ס' עו ושו"ת נר (ל)עזרא ח"ב עמ' קנה-קנח (הרב שמואל דוד). הרב אהרן ליכטנשטיין שוקל אף לחייב גילוח לכבוד שבת, ועיין בתשובתו "בעניין גילוח לכבוד שבת בימי ספירת העומר" שנמצאת באתר בית המדרש האלקטרוני של ישיבת הר עציון, ומבוססת על שיעור שלימד באייר תשמ"ז.

ה' באייר ולבטל מנהגים בני מאות שנים. שימורם של מנהגים אלו אינו כרוך בשאלת מצבו הנוכחי של עם ישראל. נראה כי מתאים יותר לבטא את תקומת עם ישראל בדרך שבה מציינים את הצומות ה'קטנים' על חורבן ירושלים: צום גדליה, י' בטבת וי"ז בתמוז. הצומות האלה, בניגוד לימי זיכרון, אינם אמורים להיות ימי אבל לנצח, אלא להיות "לששון ולשמחה ולמועדים טובים" לעתיד לבוא.²²

החפצים להתחתן לפני ל"ג בעומר יכולים לעשות זאת ביום העצמאות עצמו. הראשון לציון הרב יצחק נסים דן במשמעות של יום העצמאות וסיכם שכל מנהגי האבלות בטלים ביום הזה וכל היהודים רשאים להינשא:

המורם מכל האמור, יום נס ושמחה שאירע בימי הספירה יש להתיר להינשא ולהסתפר בו. באשר ליום העצמאות, הנה אמנם היתה צפייתנו כי התקומה המדינית תתלווה בגאולה רוחנית, שהנהגת המדינה ואורחות חיינו יהיו מושגים על עקרי היהדות וערכיה – ולא זכינו לכך, אולם עניין זה אין בו להעיב על שמחת התקומה כשלעצמה, משום שהלקויים עשויים הם לחלוף ותפילתנו כי יכנו ה' לגאולה השלמה והאמיתית בקרוב.²⁴

הרבנות הראשית לישראל אומנם לא יישמה את גישתו של הראשון לציון בפועל, ככל הנראה משמרנות יתרה,²⁵ אך אנו מאמצים את עמדתו.²⁶ אפשר לסדר קידושין גם בערב יום העצמאות לאחר צאת הכוכבים וגם למחרת היום לפני שקיעת החמה, ואפשר להמשיך את החגיגה אף לאחר מכן.

ראוי לציין שכל דיוננו עד כה עסק במצבי לכתחילה, אולם אם מדובר במקרה של בדיעבד ייתכן שתהיינה סיבות מיוחדות לערוך חופה במהלך ספירת העומר לפני ל"ג בעומר. אם בתמימות ובלא יודעין ארגן הזוג את כל ענייני החופה ורק לאחר מכן פנה לרב מסדר קידושין, יהיה הרב רשאי לשקול אם סירובו לערוך את חופתם יגרום לבני הזוג הפסד מרובה, עוגמת נפש או ירחיק אותם מחיק היהדות. יש לזכור כי כל האיסור להתחתן בספירת העומר מבוסס על מנהג בעלמא ולא על הדין. אם יש מרחב תמרון, על מסדר הקידושין לנסות לשכנע את בני הזוג להתחתן ביום העצמאות, לחכות עד ל"ג בעומר או להתחתן כמתוכנן אך להימנע מנגינת מוסיקה ומריקודים. יש להקל אף יותר אם אחד מקרובי המשפחה חולה או נושאת או אם זהו מקרה של "מחזיר גרושתו" שאז אין בכך שמחה מרובה בכל מקרה. הרדב"ז מקל אף יותר וכותב: "...וכן מה שנהגו שלא לישא נשים עד ל"ג לעומר בזמן שיש שם סיבה וטעם לא חיישינן למנהגא כיון /כגון/

²² זכריה ח:יט. מתי הם יהיו לששון ולשמחה? "בזמן שיש שלום" (ראש השנה יח ע"ב). דוד נחמן רשאי לפרש את המילה 'שלום' כמו רש"י "שאינן יד הגוים תקיפה על ישראל" או כמו ריטב"א "שישראל שרויין על אדמתם ובית המקדש קיים". עיין בתשובתו של דוד גולינקין, "תשובה בענין צום עד לאחר תפילת מנחה בתשעה באב" בתשובות ועד ההלכה של כנסת הרבנים בישראל, ירושלים, תשמ"ו, עמ' 29-34.

²⁴ עיין במאמרו "עריכת נישואין ותפורת ביום העצמאות" בספר הלכות יום העצמאות ויום ירושלים של נחום רקובר (משרד הדתות והמחלקה לתרבות תורנית המשרד החינוך והתרבות, ירושלים, תשל"ג) עמ' שלד-שמ. הציטוט מסוף עמ' שמ.

²⁵ אורי בצלאל פישר, הלכות יום העצמאות ויום ירושלים, ישיבת ההסדר ראשון לציון, תשס"ח, עמ' 212, מראה מקום 5. אומנם שקלנו לאסור חתונות ביום העצמאות, אך מסיבה אחרת – שאין מערבין שמחה בשמחה, אולם לא נגזור גזרות חדשות על הציבור. נקווה שאם תהיינה חתונות בה' באייר, ישכיל מסדר הקידושין להוסיף תוכן מענייני דיומא.

²⁶ נראה שגם כאשר ה' באייר חל ביום שישי והחגיגות הרשמיות של יום העצמאות מוקדמות ליום חמישי על מנת להימנע מחילול שבת, אפשר לסדר חופה וקידושין הן ביום חמישי ד' באייר הן ביום שישי ה' באייר.

שלא קיים מצות פריה ורביה או שאין לו מי שישמשנו וכיוצא בו ובתנאי שלא ירבה בשמחה שטעם המנהג הוא מפני השמחה דלא עדיף האי מנהגא מאבילות של ל' יום וברור הוא.²⁷ גישתנו בהקשר זה היא כמו בתשובת הגאון שהבאנו בראשית דברינו "ומי שקפץ וכנס אין אנו קונסין לא עונש ולא מלקות, אבל אם בא לשאול לכתחילה אין אנו מורים לו לכנוס".

הלכה למעשה:

יש להימנע לכתחילה מסידור חופה וקידושין מפסח עד ל"ג בעומר, למעט יום העצמאות.

הרב שלמה זכרוב
ירושלים עיר הקודש
י"ט במרחשוון תשע"ז

בהסכמת: הרב דובי חיון
נמנעים: הרב אהוד בנדל
הרב דיאנה וילה
הרב גיל נתיב
הרב פרץ רודמן

²⁷ שו"ת הרדב"ז, ח"ב, ס' תרפז.